

ESTRANYS

Tot i que no és un fet inusual, la majoria de professionals del cinema que "es passen" al teatre ho fan a la direcció escènica. Agustí Vila, en canvi, després de la seva experiència en la ficció i en el documental audiovisual, s'estrena com a autor escrivint "La finestra tancada", un text que no li havia encarregat ningú ni tampoc sembla la reconversió d'un guió pendent de rodatge o enregistrament. D'aquesta doble condició, de les reflexions de la seva primera experiència escènica, sorgeix el text que, a partir d'homenatges i referents, qüestiona la diversa evolució que estan experimentant el món escènic i el de l'audiovisual, pel que sembla a favor del primer.

el guió

Estàs escrivint un diàleg per a un guió de cine i comences a eliminar rèpliques de diàleg, frases, paraules... Escris cada vegada amb menys paraules; gairebé sense paraules. Però no trobes una imatge que pugui substituir les paraules. Totes les imatges apareixen "gastades", no trobes una imatge vertadera. Tampoc pots explicar-la.

EN UN TREN

A les pel·lícules, les imatges prenen el lloc de les paraules. La paraula és substituïda per una imatge òbvia. La paraula queda disminuïda per la imatge. No creix ajudada per aquesta. Es debilita i desapareix. O és col·loquial i no poètica. Quan s'escriu teatre, els silencis i els punts suspensius són part del text. En molts guions de cine són esclertes per on es filtra una realitat gastada.

Em sembla possible tenir guardada en un calaix una peça de teatre escrita. No m'imagino un guió de cine guardat en un calaix.

Cada vegada més hi ha autors de teatre que escriuen les seves obres dramàtiques com si fossin guions de cine. Després arriba el director i les dirigeix com si fes una coreografia de dansa.

El cine cada vegada és més realista. Paradoxa: molts directors han trobat la seva llibertat fent documentals. Però moltes vegades un té la sensació que el documental "creatiu" combat el realisme des de l'obvietat: el cine dins del cine, la mescla de gèneres, "esculpir en el temps"... Sí, el temps passa. I

podem observar els sentiments. Hi ha tant sentimentalisme al documental com al cinema de ficció. L'esclat del documental amaga potser una feblesa: la manca d'imaginació?

la producció

Fer una pel·lícula són uns tres anys des que el guionista comença a escriure fins que s'estrena. No obstant això, el cinema busca arguments d'actualitat. I el teatre, que és més immediat, arguments que quedin. Són les diferències entre un criteri artístic i un altre d'industrial?

el rodatge

Els actors de cinema cada vegada es comporten menys com a actors i més com a gent del carrer. Les ficcions són cada vegada més realistes. Tot necessita una explicació psicològica o social.

Al teatre, encara no. Tot i que, cada vegada més, s'enalteixen obres només perquè plantegen problemes socials. Però el públic de teatre segueix sent

influent. Sap que una obra de teatre està feta de silencis i punts suspensius...

El cinema recupera el debat de l'actor-marioneta. Pel·lícules amb muntatge sincopat com *21 grams* porten a la desaparició de l'actor. Moltes vegades sense pretendre-ho. No és com als vells films de Bresson, on l'actor buidat de sentiments és encara més actor, només per la manera que té de caminar i de moure's.

Al teatre un encara sent que l'obra pertany als actors.

la distribució

Al teatre els objectes semblen usats. Els assaigs els han impregnat de vida. O els magatzems d'on els han tret. Hi ha alguna cosa que els fa aparèixer als nostres ulls com si fossin objectes "viscuts". Al cinema els objectes són sempre nous, impersonals... treball industrial, com el propi cinema.

La representació de teatre sembla escapar-se de la lògica industrial. Té alguna cosa de ritu social. El teatre sembla avui més viu que mai. És el bon cinema el que es veu desterrat a les sales dels museus enlluernadors.

La manca de prestigi del cinema porta els directors a posar en escena obres de teatre. Una sola vegada. Al teatre es paga molt menys...

El teatre és efímer. Les representacions no queden fixades i si ho fan en forma d'arxiu audiovisual perden part de la seva essència... Però el text, quan es publica, queda consolidat. Queda per sempre.

El cine existirà permanentment. Les pel·lícules es conserven en forma de vhs, dvd..., però han de morir periòdicament per donar pas a d'altres formats, altres inicials. A partir d'un cert moment, la vida d'una pel·lícula esdevé incerta, fràgil i solitària.

el públic

El públic de teatre assumeix la distància. Està implícita en la representació, encara que només sigui pel desafiament que suposa, en l'era del cine realista, acceptar les convencions teatrals. Busca reflexió més que acció. No viatja en tren. Camina.

Hi ha entrenadors de futbol que es neguen a parlar dels àrbitres. Per què? Perquè el futbol "és així". Les autoritats esportives es neguen a incloure els avenços tecnològics que podrien ajudar els jutges a prendre decisions més objectives. Al cinema no hi ha debat possible, funciona d'una forma gremial. Els teatres públics i les sales alternatives busquen el debat, però aquest no existirà mai perquè els mitjans de comunicació defugen el diàleg: prefereixen la vella fórmula dels vells crítics. A vegades tan joves... ■